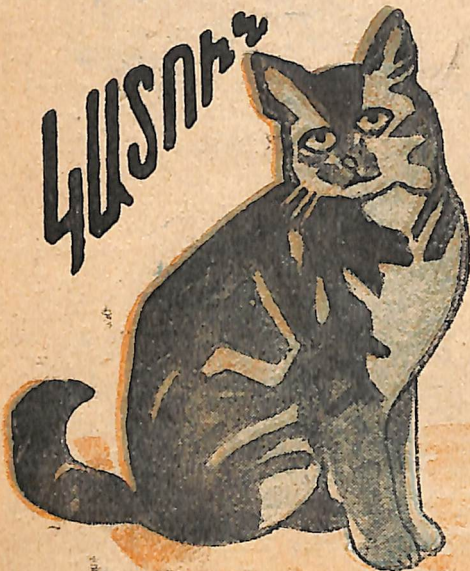

ՀԱՅ Զ. ՌՈՐԵՐՏՍԻ

ՌՈՐԻՆՋՈՆ

ԿԱՏՈՒՆ

ՈՒՍՄԱՆԿԱՐԱՏ
ՅԵՐԵՎԱՆ — 1936

825
n-59

РЕКТЕРЕНКО Е. И.

24 JUL 2013

929

825

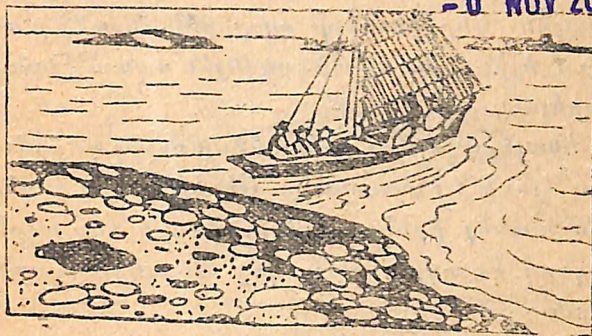
in-59

պ.

663
37

-6 NOV 2011

1

Ավագոտ և անբնակ կղզու վրա կանգնած
եր մի ամառանոց: Մի անգամ ամառ ժա-
մանակ այդտեղ հանգստանալու յեկավ մի
բաղադրացի՝ իր յերեխաներով:

Կղզին միանգամից կենդանություն ստա-
ցավ: Առավտից մինչև յերեկո յերեխաները
վազվզում էին ափերին, լողանում ու խա-
ղեր սարքում. ամառվա ընթացքում նրանք
լավ կազդուրվեցին ու ամրապնդվեցին:

Աշունը մոտեցավ. պետք է ամառանոցից

գնալին: Յերեխաները տխրեցին. նրանք ցավում ելին, վոր պիտի զրկվեյին ազատ կյանք վարելուց:

Գնալուց յերկու որ առաջ մի ուրիշ դժբախտություն ել պատահեց: Յերեխաներն ուզեցին տանել իրենց սիրելի, վագրի պես աչքի ընկնող կառվին, բայց վոչ մի տեղ չգտան նրան:

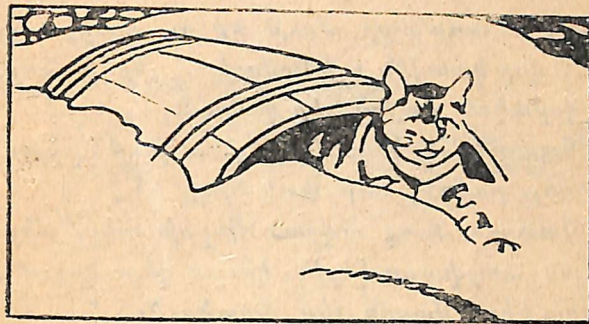
Այն տեղ վնտռեցին, կանչեցին, բայց կատուն չերևաց:

Կղզուց հեռանալիս յերեխաները դառն արցունք թափեցին, վորովհետև կարծում եյին, թե կատուն կորած կամ մահացած պիտի լինի:

Բայց կատուն չեր մահացել: Նրան ի՞նչ եր պատահել:

2

Կատուն դեռ գարնանից իր համար սիրելի տեղ եր ընտրել: Դա կղզու մյուս ծայրին, ավազով կխածածկ մի հին տակառ եր, վոր-

տեղ շատ հարմար եր նրան արևի տակ քնել:

Յերեխաների ճանապարհվուց մի որ առաջ կատուն մտել եր տակառի մեջ և քնել, իսկ այդ գիշեր սաստիկ քամի բարձրանալով, այնքան ավազ եր բերել ու անցքը հածկել, վոր կատուն մնացել եր ավազի տակ թաղված:

Կատուն յերեք որ մնաց տակառում: Քամին նորից բարձրացավ, սկսեց ցիր ու ցան անել ավազը և կատուն վերջապես ազատ գուրս յեկավ:

Սաստիկ փոթորիկին ու անձրևին նա դժվարությամբ հասավ իր ծանոթ ամառանոցը,

բայց ամառանոցը մուժ եր ու անսիրալիր։
Վոչ վոք կատվին չդիմավորեց, յերեխաների
սովորական ձայնը չեր լսվում։

Կատուն յերկար մլավեց, ուզում եր տուն
մտնել, բայց դուռը փակ եր։

Կատուն մնաց ապշած։ Յերեխաները միշտ
նրան փայփայում եյին, կուշտ կերակրում և
ինքը կերի մասին չեր մաածում։

Կատուն մի անգամ ել մլավեց — պատաս-
խան չկար։ Գնաց խոհանոցի դռան մոտ, սկը-
սեց չանկուտել, բայց դուռը չբացվեց։ Այդ-
պիսի բան յերբեք չեր պատահել։ Նա ցատ-
կեց պատուհանի վրա, պատուհանն ել փեղ-
կերով ծածկված եր։

Կատուն ցած իջավ ներքե, սկսեց պատել
ամառանոցի չորս կողմը և ամբողջ ժամա-
նակ խղճալի ձայնով մլավել։ Իսկ անձրեր
չեր դադարում։ Քամին փչում եր ավելի ու
ավելի ուժով։

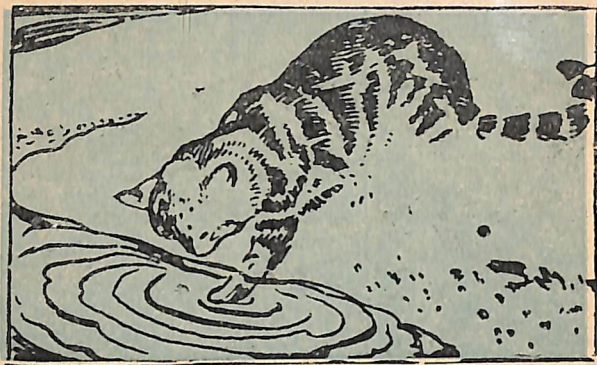
Կատուն հոգնած, թրջված՝ մտավ կտուրի
տակ, կուչ յեկավ մի անկյունում և վշտից
քնովացավ։

Մյուս ուրը փոթորիկը հանդարտվեց։ Արե-
գակն ուրախ նայում եր. թռչունները թռչ-
կոտում եյին դեռ ու դեն, թիթեռները շող-
շողում և, — վոր ամենից հետաքրքրականն
եր կատվի համար, — մկները վազվզում եյին
խոտերում։

Կատուն իսկույն բռնեց մի մուկ, հետո մի
ուրիշը և նախաճաշ արավ։ Հետո նորից
վերադարձավ ամառանոցը, թռավ պատու-
հանների փեղկերի վրա, մլավեց, չանկուտեց։
Պատասխան չկար։

Կատուն նորից գնաց մկներ վորսալու այս
անգամ այնքան կերավ, վոր ել չկարողա-
ցավ տեղից շարժվել ու պառկեց քնելու։

Յեւ այդպես կատուն կղզու վրա սկսեց ինքն իրեն ապրել...

Մի անգամ նա պատահաբար մի թռչուն վորսաց — նստեց կերավ. այդ վորսն այնպես համով թվաց նրան, վոր դրանից հետո նա սկսեց թռչուններ վորսալ: Կղզու վրայով անցնում եր մի գետակ, վորի մեջ կային բա-
վական շատ մանր ձկներ:

Կատուն այժմ ել ձկնորս դարձավ. նա պառ-
կում եր ջրի մոտ և յերկար սպասում, մինչև
վոր մի վորեւե անզգույշ ձուկ լողալով մո-

տենար ափին, այն ժամանակ կատուն ճար-
պիկությամբ բռնում եր նրան իր ճանկերով
ու տեղն ու տեղը ազահսությամբ ուտում ա-
ռանց թերմապքի:

4

Ամեն բան լավ կլիներ, յեթե յեղանակը
մառախլապատ չլիներ. ամեն որ անձրև եր
գալիս, վորին փոխարինում եր փոթորիկը:
Թռչունները չվում եյին ուրիշ տեղ, մկները
ծածկվում եյին գետնի տակ: Կատվի համար
այդ լավ չեր, նա քաղցած եր մնում:

Մի անգամ փոթորիկն ափ հանեց կիսաջարդ
նավ և նրա հետ քաղցած առնետների մի ամ-
բող խումբ: Առնետներն արագությամբ սկը-
սեցին վազվզել կղզում, իսկ կատուն հոտն
առավ և իսկույն մեկնեց վորսալու:

Նա փորձեց մի առնետի վրա ընկնել,
բայց հեշտ բան չեր նրան հաղթելը: Նրանք
յերկար կռվեցին և կատաղած առնետը պինդ
կծեց կատվին, բայց վերջը կատուն նրան

հաղթեց ու խեղդեց, տարավ դրեց դռներէ դարավանդի մօտ: Նա կարծում եր, թե այդպիսով նա կշարժի տան մեջ փակված մարդկանց գուլթը և նրանք տեսնելով այդ՝ դուռը կբանան:

Բայց ի գուր: Դուռը չբացվեց և կատուն վշտացած՝ կերավ առնետին ու սկսեց լիզել իր վոտքերը:

Մի անգամ յերեկոյան կատուն ինչ վոր մեծ թռչուններ տեսավ: Նրանք գնում էին գետի վրայով առանց աղմուկի: Դրանք խոշոր գորշ բուեր էին. նրանց կեռ քթերով կտր գլուխները և չար աչքերը սկզբում վախեցրին կատվին, բայց նա վախկոտ չեր և շարունակում եր մկներ վորսար:

Բուն նկատեց կատվին, իսկույն նրա վրա ընկավ, սուր ճանկերով բռնեց նրան և սկսեց կտցով քանդել նրա մազերը:

Բայց կատուն ել պակաս չեր. նա յել իր մազիկներով ճանկեց բուի թևը և ատամներէ մեջ առավ: Բուն հազիվ հազ նրանից ազատվեց և թռավ:

Հետո ավելի դժվարացավ կղզում ապրելը՝ վրա հասավ ձմեռը. հաճախ ձյունի փոթորիկ եր բարձրանում:

Յեւ յերբ ամբողջ կղզին ձյունով ծածկվեց, միայն կատուն եր, վոր անապատան մնաց: Կղզում մնացած բոլոր բնակիչները մի կերպ տեղավորվել էին: Առնետները ջարդված նավի տակ բներ էին փորել և մեջը մտել. մկները և նրանց ցեղակիցները գետնափոր բներ էին շինել, իսկ անտուն կատուն՝ ցրտից դողալով, կուչ եր յեկել փակված տան պատի տակ: Ամենից վատն այն եր, վոր վորս գտնելը շատ դժվարացել եր: Մկներն իրենց բներում նստած՝ խոտերի արմատներ էին կուլ տալիս: Ձուկ վորսալն եր չեր կարելի, վորովհետեւ գետը ծածկվել եր սառույցով:

Մի անգամ կատուն գնաց կղզու մյուս ծայրը և այնտեղ՝ ձյունի մեջ տեսավ շատ ծակեր. դրանք մկներէ՝ գետնի տակ շինած

քների անցքերն եյին: Կատուն այդ ծակերից մեկի մոտ դարան մտավ. յերկար նստեց, սպասեց, հանկարծ բնից յերևաց մկան քիթը. Կատուն վրա պրծավ, մուկը յետ գնաց դեպի իր բույնը, բայց կատուն իսկույն գլուխը խրեց ձյունի մեջ և բռնեց նրան: Այդ դեպքը նրան շատ բան սովորեցրեց. առաջ նա չեր իմանում, թե ձյունի մեջ կարելի յե այսպես հեշտ խցկվել, գլուխը կոխել:

Նա կրկին նստեց մի ուրիշ բնի մոտ: Կըրկին մի մկան դունչ դուրս ցցվեց, բայց մինչև կատուն կհարձակվեր, նա իսկույն ծածկվեց:

Կատուն մտավ ձյունի մեջ և սկսեց ավելի ու ավելի խորը քանդել, բայց մուկն արդեն փախել, ծածկվել էր ու կատվի ճանկը բան չընկավ:

Այդ անհաջողութիւնը նրան կրկին մի ուրիշ բան սովորեցրեց: Կատուն զգաց, վոր ձյունի տակ ավելի տաք է, քան բաց ոդոմ:

Այդ գլուտի շնորհիվ ազատվեց նրա կյանքը: Կատուն տուն վերադարձավ, գնաց այն պա-

տի մոտ, վորտեղ պատուհանի տակ ձյունի կույտը մի փոքրիկ խոռոչ էր կազմել։ Նա թաթը կոխեց ձյունի մեջ. ձյունը փափուկ էր, կատուն սկսեց ձյունը դեն ածել և շուտով իրեն համար մի փոքրիկ այր (մաղարա) բաց արավ։ Նա իր պատրաստած այրի մեջ պնդացրեց կողքերի ձյունը և հետզհետե շինեց քամիներից ու ձյան կույտերից պաշտպանված մի հարմար փոքրիկ սենյակ։ Կատուն կծկվեց նրա մեջ և խորը քուն մտավ։

Յեղանակն սկսեց տաքանալ. անձրևներ յեկան։ Մկներն սկսեցին բներից դուրս գալ և ազատ խաղալ. կառվի համար հեշտացավ մկներ վորսալը։

Կատուն որեց-որ իրեն լավ ու հանգիստ էր զգում։

Գարունը յեկավ. գետակները վշվշում էին, ձյունն սկսեց հալվել. գորտերն սկսեցին կռուկուլ, թռչունները յեկան բներ շինելու։

663 37 Կատուն այժմ կարող էր ազատ շունչ քշել, ծանր ժամանակն անցավ։

Հունիսի սկզբին կղզու ափերով մի մեծ նավ էր լողում, վորից յերեխաների ուրախ ձայներ էին լսվում։

Կատուն այդ ժամանակ դարավանդի աստիճանների վրա՝ արևի տակ անուշ քնած էր։ Նա մարդկային ձայներ լսելով՝ իսկույն զարթնեց և վոտի կանգնեց, սպասեց, ականջ դրավ ու հանկարծ մի բան հիշելով, վազեց այդ լավող ձայնի ուղղությամբ։

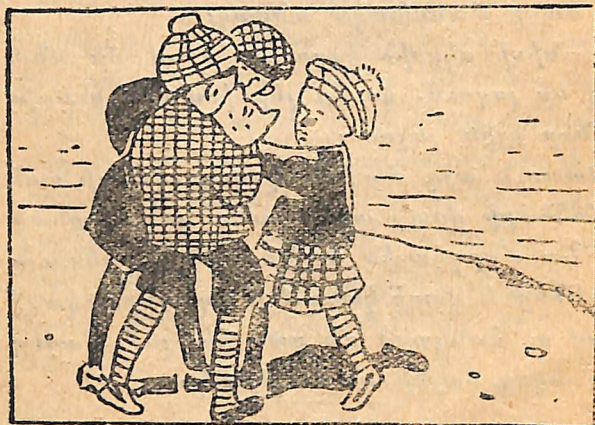
4092

Մի ըսպեյից հետո նա արդեն նորեկ յերե-
խաների գրկումն եր:

Յերեխաները ձեռքից-ձեռք խլում ելին
նրան, փաղաքշում, շատ քնքուշ անուաններ
տալիս...

— Սիրունիկ, փխիկ, ո՛հ, ինչպես դու կե-
րէ՛ր, կշտացէ՛ր, չաղացել ես:

Նրանք կատվին քաշքշում եյին, ձեռքից-
ձեռք խլում, բայց կատուն համբերությամբ
այդ ամենը տանում եր. ինքն հլ եր շատ
ուրախանում յերեխաներով:

Բ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Փոխադրեց ուսերենից
Կ. Մ. ՇԱՀՆԱՋԱՐՅԱՆ

Պատ. խմբագիր Ա. Հայրյան Տեխ. խմբագիր Մ. Ճինիբալյան
Սրբագրիչ Մ. Գեվորգյան

Հանձնված է տրտադրության 20/IV-36 թ. Ստորագրված է
տպելու 25/IV-36 թ. ՍՖ. Աճ —
Հրատարակչություն № 3429. Տ
Типография им. Стачки 1902 г. Р
вл. Ф. Энгелс

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0390209

20 4М.

ф 9 929

Рассказ по Ч. Робертсу
КОТ РОБИНЗОН

АРМЕНГИЗ—ЭРИВАНЬ